

Ο ένθερμος φιλέλληνας Αλέξανδρος Πούσκιν

Αλέξανδρος Πούσκιν, Ρώσος ποιητής παγκόσμιας ακτινοβολίας. Στη χώρα του τον αποκαλούν «Ήλιο της ρωσικής ποίησης. Γεννήθηκε στη Μόσχα από αριστοκρατική οικογένεια στις 26 Μάη του 1799. Σκοτώθηκε στις 29 Γενάρη του 1837 από τον απατημένο σύζυγο της ερωμένης του σε μονομαχία.

Από μικρό παιδί είχε κλίση προς τη λογοτεχνία. Αγαπούσε πάρα πολύ την Ελλάδα. Ήταν μελετητής και θαυμαστής της αρχαίας ελληνικής τέχνης και πολιτισμού.

«Ο μεγάλος αρχαιολάτρης και φιλέλληνας Πούσκιν έβλεπε τον αγώνα της ανεξαρτησίας των Ελλήνων, τα επαναστατικά γεγονότα, μέσα από το πρίσμα της ελληνικής αρχαιότητας, καλούσε τα πνεύματα του παρελθόντος αρωγούς στον αγώνα τους και έβλεπε τους εξεγερμένους Έλληνες με τις αρχαίες ενδυμασίες. Έτσι, κατά τη χρονική περίοδο 1821 – 1823, ο Πούσκιν συμμεριζόταν τις ρομαντικές αυταπάτες σχετικά με το κίνημα των Φιλικών και εξέταζε τα επαναστατικά γεγονότα των Ελλήνων διά μέσου του πρίσματος της αρχαιότητας. Βέβαια, κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, στη Ρωσία κυρίαρχη θέση κατείχε η αρχαιοελληνική λατρεία» (Κώστας Αυγητίδης «Ο αρχαιοελληνικός πολιτισμός στα έργα του Αλ. Πούσκιν», Ριζοσπάστης).

Αφιέρωσε αρκετά ποιήματα στον ελληνικό λαό που πολεμούσε για την απελευθέρωσή του από τους Τούρκους. Δύο από αυτά μετέφρασε ο Κώστας Βάρναλης.

Το ποίημα «Εμπρός Ελλάδα» το οποίο συμπεριέλαβε στα «Ποιητικά» (1956). Η μετάφραση αυτού του ποιήματος πρωτοδημοσιεύτηκε στα 1949 στο περιοδικό «Ελεύθερα Γράμματα» (Χριστούγεννα 1949 τευχ. 7-8) με τον τίτλο «Για την Ελλάδα του 1921». Μαζί με αυτό στα «Ελεύθερα Γράμματα» δημοσίευσε και τη μετάφραση ενός ακόμη ποιήματος του Πούσκιν την οποία δε συμπεριέλαβε στα «Ποιητικά». Πρόκειται για το ποίημα με τίτλο «Σε μια πιστή Γραικιά» που παρουσιάζουμε σήμερα (Αθησαύριστο ποίημα, αναδημοσιεύτηκε στο blog «Ο άγνωστος Βάρναλης και αδημοσίευτα ποιήματά του»).

ΕΜΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ

Εμπρός, στηλώσου, Ελλάδα επαναστάτισσα,
βάστα γερά στο χέρι τ' άρματά σου!
Μάταια δεν ξεσηκώθηκεν ο Όλυμπος,
η Πίνδο, οι Θερμοπύλες — δόξασμά σου.

Απ' τα βαθιά τους σπλάχνα ξεπετάχτηκεν
η λευτεριά σου ολόφωτη, γενναία
κι απ' τον τάφο του Σοφοκλή, απ' τα μάρμαρα
της Αθήνας, πάντα ιερή και νέα.

Θεών κι ηρώων πατρίδα, σπάζεις άξαφνα
το ζυγό σου και την ενάντια Μοίρα
με τον ηχώ, που βγάνει του Τυρταίου σου,
του Μπαίρον και του Ρήγα η άξια λύρα.

ΣΕ ΜΙΑ ΠΙΣΤΗ ΕΛΛΗΝΙΔΑ

Πιστή γραικιά μην τον θρηνείς
έχει σαν ήρωας πέσει.

Βόλι πικρό του χώρισε
τα στήθια του στη μέση.

Μην τον θρηνείς, τάχατες συ
δεν τούδειξες το δρόμο
σαν κίνησε περήφανος
μ' όπλο βαρύ στον ώμο.

Και τούπες με μελωδική
φωνή, μπροστά σου νάτος
ανοίγει ο δρόμος της τιμής
από θυσίες γιομάτος.

Σ' αποχαιρέτησε σεμνή
κι αμίλητα ο καλός σου,
σαν νάξερε πως παντοτινός
θάναι ο αποχωρισμός σου.

Αλαφροχάιδεψε μ' ευχή
το τρυφερό βλαστάρι
των σπλάχνων του που κράταγες
στον κόρφο με καμάρι.

Κι όταν στητή μαστίγωσε
τον άνεμο η παντιέρα
της λευτεριάς η ολόλαμπρη
κι έφτασε η τίμια ώρα.

Καθώς ο Αριστογείτονας
μυρτιάς κλαδί είχε δέσει
στην ατσαλένια σπάθα του
που κρέμασε στη μέση.

Έτσι κι αυτό απόμεινε
στη μάχη ένας γενναίος,
γι' αυτό που δεν ορίζεται
και δε μετριέται χρέος.

Восстань, о Греция, восстань.
Недаром напрягала силы,
Недаром потрясала брань
Олимп и Пинд и Фермопилы.

Под сенью ветхой их вершин
Свобода юная возникла,
На гробах ... Перикла,
На ... мраморных Афин.

Страна героев и богов
Расторгла рабские вериги
При пеньи пламенных стихов
Тиртея, Байрона и Риги.

Написано в связи с Адрианопольским миром, по которому Греция получала независимость, хотя и неполную.

Восстань — здесь в значении: встань, подымись.

Недаром напрягала силы — восемь лет (с 1821 г.) боролась Греция за свою независимость.

Недаром потрясала брань // Олимп и Пинд и Фермопилы — поэт называет гору Олимп и горный хребет Пинд, как границы Фессалии и символ её, — там действовали дружины гетериста Одиссея в 1821 г. *Фермопилы* защищались тем же гетеристом в 1822—1823 гг. от турок.

Тиртей — афинский поэт, поднявший своими песнями дух спартанцев во II мессенской войне (VII в. до н. э.). Несколько отрывков из песен и стихотворений Тиртея дошло до нашей эпохи.

О *Байроне*, как борце за освобождение Греции, см. в прим. к стих. [«К морю»](#).

Рига (Ригас), Константин (1757—1798) — новогреческий поэт. Под влиянием французской революции хотел осуществить освобождение Греции от турецкого владычества революционным путём. Был расстрелян турками.

Гречанка верная! не плачь, — он пал героем,
Свинец врага в его вонзился грудь.
Не плачь — не ты ль ему сама пред первым боем
Назначила кровавый чести путь?
Тогда, тяжелую предчувствуя разлуку,
Супруг тебе простер торжественную руку,
Младенца своего в слезах благословил,
Но знамя черное свободой восшумело.
Как Аристокитон, он миртом меч обвил,
Он в сечу ринулся — и, падши, совершил
Великое, святое дело.

Порохова Елена

<http://www.kallitheapress.gr/o-évθepμoc-φιλέλληνας-αλέξανδρος-πού/>

[https://ru.wikisource.org/wiki/Восстань,_о_Греция,_восстань_\(Пушкин\)](https://ru.wikisource.org/wiki/Восстань,_о_Греция,_восстань_(Пушкин))

https://rvb.ru/pushkin/01text/01versus/0217_22/1821/0111.htm

https://rvb.ru/pushkin/01text/01versus/05misc23_36/1829/0715.htm